

Ampumaradat vastatuulessa

Alueellisesti kattava ja monipuolinen ampumarataverkosto on edellytys sille, että metsästäjät, ampujat ja viranomaiset voivat harjoitella turvallista aseenkäyttöä ja ylläpitää ampumataitoa.

TEKSTI: LOTTA JAAKKOLA | KUVAT: TAISTO LAUTAMATTI

Kaavoitukselliset ratkaisut ovat avainasemassa ampumaratatoiminnan turvaamisessa. Tämä pätee niin ympäristövaikutusten minimointiin kuin muun maankäytön kanssa yhteen sovittamiseen. Ampumaradan ympärille on varattava riittävän suuri suoja-alue, joka estää häiriintyvien kohteiden rakentamisen radan vaikutusalueelle.

Viime aikoina lausunnonle tuoduissa maakuntakaavaluonnoksissa ampumaratoja on jätetty merkittämättä luonnoksiin. Olemassa olevien ampumarata-alueiden poisjättämistä maakuntakaavasta kaavoittaja on perustellut sillä, että maahan ollaan suunnittelemassa uuden ampumaradan perustamista, tai että lakkautetun tilalle voidaan perustaa uusi rata. Uutta aluetta ampumaradalle ei kuitenkaan aina ole osoitettu tai ympäristölupaa haettu, puhumattakaan rahoituksen järjestämisestä.

Lakkauttaminen tuo kustannuksia

Hollolassa sijaitseva Hälvälän ampumapa-alue on ollut esillä Päijät-Hämeen maakuntakaavan tarkistuksessa. Kyseessä on yksi maamme monipuolisimmista ja suurimmista ratakokonaisuuksista. Alueella sijaitsee sekä puolustusvoimien että siviilipuolen ampumaradat. Hälvälässä on järjestetty useammat MM-kisat eri ampumalajeissa.

Vuonna 2015 Päijät-Hämeen liitto esitti maakuntakaavan tarkistukses-

sa Hälvälän alueelle kaavamerkintää, jonka voimaantuminen olisi merkinnyt ampumaratatoiminnan loppumista tietyn siirtymäajan jälkeen. Samalla esitettiin ampumaratojen siirtämistä uudelle alueelle tai toimintojen hajasijoittamista.

Molemmat esitetyt vaihtoehdot ovat epärealistisia. Nyt olemassa olevien ampumaratojen luvat ja kapasiteetit eivät anna myöten lisätä käyttöastetta tarpeeksi merkittävästi. Uuden paikan löytyminen eteläisestä Suomesta taas on miltei mahdotonta, kun etäisyyden häiriintyvien kohteisiin tulisi (ampumaratojen ympäristövaikutusten hallintopuoleen mukaan) olla 3,5 kilometriä.

Mahdollisen lakkauttamisen jälkeen ampumapa-alueen raivaaminen ja puhdistaminen tulisi maksamaan useita kymmeniä miljoonia euroja, eikä koko aluetta saataisi missään tapauksessa ennallistettua. On arvioitu, että toiminnan lopettamisen kokonaiskustannukset olisivat noin 50 miljoonaa euroa, joka valtaosin kustannettaisiin verovaroin. Mahdollisen ampumaratatoiminnan lopettamisen yhteiskunnalliset, taloudelliset sekä ympäristöön kohdistuvat negatiiviset vaikutukset ovat moninkertaisia kaavoitukselliseen hyötyyn nähden.

Joulukuussa 2015 astui voimaan uusi ampumaratalaki (763/2015), joka velvoittaa maakuntaliittoja sekä laattimaan että ylläpitämään alueensa ampumaratoja koskevaa kehittämis-

Uuden paikan löytyminen Etelä-Suomesta on miltei mahdotonta.

suunnitelmaa. Tämä toivottavasti vahvistaa ampumaratojen asemaa tulevaisuuden maakuntakaavoissa ja edesauttaa alueellisesti kattavan ampumarataverkoston säilymistä.

Mutkikkaat ympäristöluvut

Ulkona sijaitseva ampumarata tarvitsee ympäristönsuojelulain mukaisen ympäristöluvan. Luvitettavana hankemuotona ampumarata ei kuitenkaan ole yksinkertainen, koska radat ovat hyvin erilaisia, niin kapasiteetiltaan, tarkoituksiltaan kuin ympäristöolosuhteiltaan. Tämä aiheuttaa suuria eroja ympäristövaikutuksiin ja -riskeihin.

Hälvälän haulikkoradoille on rakennettu ratojen väliin viisi metriä korkeat meluvallit.

Ampumaratatoiminnan tärkeimmät ympäristövaikutukset aiheuttavat laukausmelusta sekä haitta-aineiden (raskasmetallit) leviämisen aiheuttamasta riskistä pinta- ja pohjavesille.

Teoriassa lupahakemuksen teko on selkeästi ohjeistettu, tämä pätee sekä hakijaan että viranomaisiin. Todellisuudessa ympäristölupaprosessi voi olla huomattavan monimutkainen, paljon rahaa ja aikaa sekä energiaa kuluttava prosessi, jossa hakijalla on erittäin raskas todistustaakka.

Äärimmäisenä esimerkkinä vaikeasta lupaprosessista on Keski-Suomen suurin ampumarata Rajamäessä Laukaan ja Jyväskylän rajalla. Ampumarata on perustettu

1950-luvun puolivälissä kauas asutuksesta. Sittenkin ampumaradan ympäristöön on kaavoitettu teollisuusalueita, joista yhdelle on sallittu asuinrakentaminen. Tämän seurauksena ampumaradan meluntorjuntarakenteisiin on jouduttu investoimaan kymmeniä tuhansia euroja sekä käyttämään lukemattomia määriä talkootunteja.

Vuonna 2008 myönnettyssä, koko ampumarataa koskevassa ympäristöluvassa olevan kirjoitusvirheen takia haulikkoammunnalle ei myönnetty ympäristölupaa. Lupaan kopioidussa meluraportin lauseessa luki "Nykyisellä melusuojausalueella, 65 dB melualueelle jää nykyisiä asuinrakennuksia", kun sen olisi kuulunut olla muodossa "Nykyisellä melusuo-

jauksella 65 dB ei jää nykyisiä asuinrakennuksia".

Kirjoitusvirhe korjattiin viranomaisen ilmoituksella helmikuussa 2015. Vuosien aikana lupaa on käsitelty hallinto-oikeudessa ja korkeimmassa hallinto-oikeudessa. Loppuvuonna 2012 ammunta haulikkoradoilla loppui, vaikka radan melualueella ei ollut meluselvityksen mukaan asuin- tai lomarakennuksia tai muita häiriintyviä kohteita.

Vuonna 2015 uuden ympäristölupahakemusprosessin jälkeen haulikkoradoille myönnettiin ympäristölupa, mutta tiukkojen lupaehtojen takia toimintaa ei voitu aloittaa 2015 aloitusluvasta huolimatta. Vallin vaikutusta melutasoihin oli tar-

nä, mutta ympäristöviranomaisen mukaan mittauksia ei voitu tehdä, koska radalla ei saa ampua.

Vaikka seitsemän meluselvitystä osoittavat, ettei melualueella ole altistuvia kohteita, ja haulikkoratojen meluvallia on korotettu noin 20 metrin korkeuteen, ovat radat edelleen suljettuna tätä kirjoitettaessa.

Ympäristövaikutusten arviointi

Ampumaratojen ympäristövaikutusten ja toiminnan riskien mahdollisimman realistinen arviointi edellyttää erittäin vankkaa asiantuntemusta. Arvioitaessa esimerkiksi lyijyn aiheuttamaa mahdollista riskiä pohjavedelle, tulisi tarkastelussa huomioida pohjaveden virtausuuntia sekä maaperän geokemiaa ja -fyysikkää. Toteamus "ajan kuluessa lyijy saavuttaa pohjaveden" ei kerro koko totuutta.

Nummi-Pusulan Mansikkakuopan haulikkoradoilla Geologian tutkimuskeskuksen tekemässä tutkimuksessa todettiin, että haitta-aineiden kulkeutumisajat ovat hyvin pitkiä. Lyijyn osalta eri todennäköi-

Haulikkoradan vallit on katettu ja vallien päällä on vielä seinämät, jotta haulien leviämisaluetta pienennetään ja haulit saadaan kerätyksi alueelta.

syyksillä kulkeutumisajat lyijypitoisesta pintamaasta pohjaveteen vaihtelivat 16 000–120 000 vuoden välillä.

Kun kerran kaikesta ihmistöiminnasta aiheutuu ympäristövaikutuksia, olisi tärkeää muistaa vaikutusten ja riskin arvioinnissa vaikutusten mittasuhteet ja mittakaava. Mikäli ampumaratatoimintaa varmuuden vuoksi merkittävässä määrin vaikeutetaan, ratoja suljetaan tai asetetaan niille kohtuuttomia toimintaa rajoittavia lupaehtoja varovaisuusperiaatteen mukaan, siirtyy ampumarajoittelu (täysin laillisesti) yksityismaiden hiekkakuopille, metsiin ja pelloille.

Tällöin ammunnan aiheuttamien ympäristövaikutusten vähentäminen ja kontrollointi on mahdotonta. Sivullisten turvallisuus vaarantuu huomattavasti todennäköisemmin toisin kuin lupaehtot täyttävillä ampumaradoilla. Kattavan ja monipuolisen ampumarataverkoston toiminnan turvaaminen olisi erityisesti ympäristön, mutta myös yhteiskunnan ja ihmisten etu. ■

Jaska Salonen

Kansainvälisten lajien SM-kilpailut käydään Mäntsälässä toukokuun lopulla.

Kilpailukalenterit kevät–kesä 2016

Kevään ja kesän monipuolinen kilpailukausi lähestyy. Laajasta tarjonnasta löydät varmasti mieluisan mittelon. Nyt harjoittelemaan ja mukaan kisaamaan!

AHTI HUVILA OY

Gyttorp Asekaappi
• 4-aseelle
399,-

Gyttorp Asekaappi
• 6-aseelle
439,-

Gyttorp Asekaappi
• 8-aseelle
509,-

Asekaapit toimitetaan rahtivapaasti!

Winchester SX3 Composite BS **980,-**

Kahles C 2,5-10x50 L 4A **890,-**

Deerhunter 3D lumicamo -puku **59,-**

Gyttorp lumicamo teippi **4,50**

Fauna Björnen EVO **185,-**

Schultz&Larsen äänenvaimentimet alk. **165,-**

Geco R20 punapiste-tähtäin **145,-**

Geco 1,7-10x42 IR valolla **490,-**

Geco 2,5-15x50 IR **530,-**

Tutustu laajaan Norma/RWS luoti ja patruuna valikoimaan nettikaupassa!

AHTI HUVILA OY | Alajärventie 9, 63800 Soini | 06 5281 203 | www.ahtihuvila.fi